

Nr 23

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om undantagande från beskattning av vinst, som beror på penningvärdets fall, m. m.

(2:a avd.)

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 10 av herr *Eric Peterson* och II: 15 av herr *Gustafsson* i Skellefteå, vari hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om översyn och förslag om reformering av reglerna för beskattning av realisationsvinst vid försäljning av egna hem i syfte att underlätta rörligheten på arbetsmarknaden»;

2) de likalydande motionerna I: 78 av herr *Sundin* och II: 93 av herr *Fälldin*, vari hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till riksdagen rörande undantag från realisationsvinstbeskattning vid försäljning av egna hem i enlighet med vad i motionerna anförts»; samt

3) de likalydande motionerna I: 482 av herr *Ringaby m. fl.* och II: 537 av herr *Björkman m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning angående sådan ändring i skatteförfattningarna, att vinst som enbart beror av penningvärdets fall i möjligaste mån kan undantas från beskattning».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 78, I: 482 och II: 15.

Enligt 35 § kommunalskattelagen skall till skattepliktig intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet räknas vinst å avyttring av fastighet (realisationsvinst) under förutsättning att fråga är om icke yrkesmässig avyttring (yrkesmässig avyttring av fastighet hänföres till rörelse), att säljaren förvärvat fastigheten genom köp, byte eller därmed jämförligt fång, samt att fastigheten varit i den skattskyldiges ägo under mindre än tio år (i fråga om strömfall femton år).

Realisationsvinst beskattas i sin helhet endast då avyttrad fastighet innehafts mindre än sju år. I övrigt begränsas skatteplikten till viss del av vinst-

ten efter en fallande skala. Såsom skattepliktig realisationsvinst räknas nämligen vid avyttring av fastighet:

om fastigheten innehafvs	
mindre än 7 år	100 % av vinsten
7 år men mindre än 8 år	75 % „ „
8 „ „ „ „ 9 „	50 % „ „
9 „ „ „ „ 10 „	25 % „ „

Beträffande realisationsvinst vid avyttring av strömfall gäller motsvarande reduktion under trettonde, fjortonde och femtonde åren av innehavstiden.

Från skatteplikt är undantagen vinst, som uppkommit genom att egendom tagits i anspråk genom expropriation eller liknande förfarande eller eljest avyttrats under sådana förhållanden, att tvångsförsäljning måste anses vara för handen. Dock föreligger skatteplikt enligt eljest gällande grunder därest det skäligen kan antagas, att avyttringen skulle ha ägt rum även om tvång ej förelegat.

Ytterligare undantag från skatteplikt tillkom genom beslut av 1959 års riksdag. Till 35 § kommunalskattelagen fogades nämligen därvid bestämmelse om skattefrihet för realisationsvinst vid avyttring av fastighet i samband med åtgärder för jordbrukets eller skogsbrukets yttre rationalisering. För det fall att fastighetsägaren i samband med sådan rationaliseringsåtgärd förvärvar annan fastighet i den avyttrades ställe, infördes vidare regler som i huvudsak kan sägas innebära att förvärvet inte skall anses som nytt fång vad beträffar realisationsvinstbeskattningen. Vid avyttring av den nyinköpta fastigheten skall alltså frågan om skatteplikt för realisationsvinst bedömas med utgångspunkt från tiden för förvärvet av den ursprungliga fastigheten och från arten av sistnämnda fång.

De i förevarande motioner upptagna spörsmålen har tidigare varit föremål för riksdagens uppmärksamhet, senast vid 1959 och 1960 års riksdagar. Således yrkades i motioner vid 1959 års riksdag skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning, syftande till sådan ändring i skatteförfattningarna att vinst, som endast har sin grund i penningvärdets fall i möjligaste mån undantas från beskattning. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 24 avstyrkte 1959 års bevillningsutskott motionerna. Utskottet erinrade därvid om vad 1954 års bevillningsutskott anfört vid behandling av liknande, motionsledes väckt fråga samt anförde bl. a.

Såsom 1954 års bevillningsutskott uttalat kan det ur principiella synpunkter anses tveksamt, åtminstone då det gäller inkomst av jordbruksfastighet och rörelse, om fog finns för ståndpunkten att vinster på grund av penningvärdeförsämring skall beskattas på annat sätt än andra vinster. Men även vad beträffar vinster av den karaktär som motionärerna främst uppmärksammat, nämligen realisationsvinster, kan utgångspunkten för motionärerernas yrkande diskuteras. Utskottet vill inte förneka att ett visst berättigande

finns för yrkandet i sådana fall då en villafastighet, som används som bostad för ägaren, försäljes t. ex. på grund av ägarens avflyttning från orten. Men saken ligger annorlunda till då det gäller vinster som uppkommit vid spekulationsaffärer, vare sig objektet utgöres av fastighet eller t. ex. aktier. Utskottet vill erinra om att bestämmelserna om beskattning av realisationsvinst syftar till att träffa de rena spekulationsaffärerna men att med hänsyn till bevisvärigheterna beskattningen utformats så att den drabbar alla vinstgivande överlåtelse som företas inom viss tid från förvärvet. Det bör även erinras om de lättnader i realisationsvinstbeskattningen som år 1951 genomfördes för att mjuka upp gränsen mellan full skatteplikt och full skattefrihet. I samband med införandet av bestämmelserna härom diskuterades även frågan om att utvidga skattefriheten för realisationsvinst till sådana fall, då vinsten uppkommit vid en försäljning som berott på omständigheter, varöver den skattskyldige inte kunnat råda. Därvid avsågs givetvis inte avyttring under expropriationshot, eftersom vinst vid sådan avyttring redan enligt tidigare gällande lagstiftning var skattefri. I proposition nr 170 till 1951 års riksdag konstaterades att det inte var praktiskt möjligt att införa särskilda bestämmelser för fall av antydd art. Det skulle nämligen bli synnerligen vanskligt att utforma bestämmelser, enligt vilka en objektivt hållbar gränsdragning skedde mellan de fall, som rimligen borde komma i åtnjutande av skattefrihet och andra fall, och vilka dessutom gav taxeringsmyndigheterna tillräcklig ledning vid taxeringsarbetet. Att göra skattefriheten beroende av om den skattskyldige kan visa, att någon spekulationsavsikt från hans sida inte förelegat, ansåg föredragande departementschefen inte böra komma i fråga.

Redan då det gäller det begränsade område realisationsvinstbeskattningen utgör möter således utomordentliga svårigheter att finna en tillfredsställande lösning av det förevarande problemet. Svårigheterna blir än större då problemet föres ut på beskattningsområdet i dess helhet. Det bör i detta sammanhang observeras att i fråga om vissa tillgångar, t. ex. fastigheter och aktier, försämringar i penningvärdet oftast medför en förhöjd köpeskilling, varigenom tillgångarna trots penningvärdeförsämringen bibehåller sina reella värden. Så är emellertid inte fallet beträffande t. ex. inteckningar och obligationer, vilket innebär att egendomens ägare i realiteten gör en förlust. Om vinst genom penningvärdeförsämring undantas från beskattning, synes å andra sidan avdragsrätt kunna ifrågasättas för av samma anledning uppkommen förlust.

Såsom framgår av det ovan sagda har tidigare inte kunnat anvisas någon framkomlig väg, efter vilken en tillfredsställande lösning av det föreliggande problemet skall sökas. Utskottet kan inte finna att ändrade förutsättningar nu föreligger härutinnan. Det i motionerna framförda förslaget om viss indexberäkning i fråga om realisationsvinster kan utskottet inte ansluta sig till bl. a. av det skälet att förslaget knappast innebär någon generell lösning av frågan och vidare på grund av svårigheterna att finna en godtagbar norm, varigenom t. ex. spekulationsaffärer, för vilka beskattning under alla förhållanden synes motiverad, kan avgränsas från andra transaktioner.

Avslutningsvis vill utskottet framhålla att det självfallet är angeläget att från det allmännas sida alla tänkbara åtgärder vidtas i syfte att bevara ett

stabil penningvärde. I detta hänseende pågår redan utredning. År 1955 tillsattes nämligen stabiliseringsutredningen med uppdrag att utreda spörsmål sammanhängande med den fulla sysselsättningens ekonomi m. m. I uppdraget ingår bl. a. att utreda möjligheten att upprätthålla ett stabilt penningvärde i ett samhälle med full sysselsättning.

Samma yrkanden, som väckts i de nu förevarande motionerna, framställdes vid 1960 års riksdag. I betänkande nr 43 tillstyrkte därvid bevillningsutskottet skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning rörande möjligheterna att från beskattning för realisationsvinst undanta vinst vid egnahemsförsäljning. Yrkandet om utredning syftande till att frita från beskattning all vinst, som enbart beror på penningvärdets fall, avstyrktes däremot av utskottet. Därvid erinrade utskottet om att den nuvarande utformningen av realisationsvinstbeskattningen efter hand visat sig medföra beskattningsresultat som framstått såsom stötande eller ur andra synpunkter olämpliga. Som uttryck härför fick anses den uppmjukning av gränsen mellan full skatteplikt och full skattefrihet, som vidtogs år 1951, och vidare det av 1959 års riksdag fattade beslutet att vinst vid sådan avyttring av jordbruksfastighet, som utgör led i åtgärder för jordbrukets eller skogsbrukets yttre rationalisering, inte skall betraktas som skattepliktig realisationsvinst. Vidare anförde utskottet följande.

Enligt utskottets mening leder realisationsvinstbeskattningen av egnahemsfastighet ofta till otillfredsställande resultat. Detta sammanhänger främst med penningvärdeförsämringen. Särskilt framträder det oskäliga i beskattningen i sådana fall då fastigheten använts såsom bostad för ägaren, och anledningen till avyttringen är att fastighetsägaren fått anställning på annan ort, där han för att erhålla bostad för sig och sin familj måst inköpa eller bygga en likvärdig fastighet eller på annat sätt lösa sitt bostadsproblem. Såsom motionärerna framhållit motverkar de nuvarande beskattningsreglerna en av t. ex. arbetsmarknadspolitiska skäl önskvärd omflyttning av arbetskraft. Då det i allmänhet inte förefinnes något spekulationsmoment i egnahemsägandet måste vidare realisationsvinstbeskattningen beträffande nu ifrågavarande fastigheter anses stridande mot det grundläggande syftet med denna beskattning.

Att lättnader i realisationsvinstbeskattningen av egna hem tillskapas för de fall då särskilda skäl kan åberopas, finner utskottet stå i god överensstämmelse med den nyssnämnda vid föregående års riksdag genomförda lagstiftningen av motsvarande innebörd beträffande jordbruksfastigheter, och utskottet vill därför tillstyrka att förevarande fråga göres till föremål för utredning. Enligt utskottets mening torde berörda lagstiftning kunna tjäna till ledning vid utredningsarbetets bedrivande.

I en vid betänkandet fogad reservation hemställdes att de ifrågavarande motionerna måtte avstyrkas. Därvid åberopades vad 1959 års bevillningsutskott anförde i ämnet samt anfördes bl. a. följande.

Beträffande förslagen att egnahemsförsäljning i vissa fall borde undantas från realisationsvinstbeskattning har motionärerna erinrat om det av 1959

års riksdag fattade beslutet att vinst, som uppkommit vid sådan avyttring av jordbruksfastighet eller del därav som utgör led i åtgärder för jordbrukets eller skogsbrukets yttre rationalisering, inte skall anses som skattepliktig realisationsvinst. Med anledning härav vill utskottet påpeka att det i samband med genomförandet av nyssnämnda lagstiftning från vissa håll ifrågasattes om inte liknande skatteeftergift vore berättigad i andra fall, därvid bl. a. vinst vid försäljning av egnahemsfastighet avsågs. I proposition nr 44, vari förslag till de nya bestämmelserna förelades 1959 års riksdag, liksom i bevillningsutskottets av riksdagen godkända betänkande nr 43 framhölls emellertid att anledning saknades att låta lagstiftningen omfatta även dylika fall. Det påpekades att den i propositionen föreslagna skattebefrielsen inte avsågs skola tillkomma någon viss kategori fastighetsägare, utan att det avgörande skulle vara anledningen till fastighetsförsäljningen. De förordade skattelättnaderna kunde enligt bevillningsutskottets mening motiveras från samma utgångspunkter som den sedan länge gällande lagstiftningen om skattefrihet för realisationsvinst vid expropriation eller liknande tvångsförsäljning.

Skäl av denna art kan enligt utskottets mening knappast anföras till förmån för motionärernas förslag att i vissa fall undanta vinst vid egnahemsförsäljning från beskattning. Utskottet anser således — i likhet med föregående års bevillningsutskott — att lagstiftningen om lättnader i realisationsvinstbeskattningen vid försäljning av jordbruksfastighet i rationaliseringssyfte inte motiverar motsvarande åtgärder i de i motionerna I: 36 och II: 87 samt motionerna I: 416 och II: 441 avsedda fallen. Då det dessutom — såsom 1959 års bevillningsutskott understrukit — är förenat med utomordentligt stora svårigheter att tillskapa ur rättvisesynpunkt godtagbara regler, enligt vilka undantag från realisationsvinstbeskattning skulle medges vid egnahemsförsäljning, anser utskottet den i motionerna önskade utredningen inte böra komma till stånd.

Vid behandlingen av 1960 års bevillningsutskotts berörda betänkande stannade kamrarna i olika beslut i det att första kammaren godkände reservationen medan andra kammaren biföll vad utskottet hemställt. Första kammaren hade alltså avslagit yrkandet om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning rörande möjligheterna att från beskattning för realisationsvinst undanta vinst vid egnahemsförsäljning, medan andra kammaren bifallit detta yrkande. Då dessa olika meningar inte kunde sammanjämkas och frågan ej heller kunde bli föremål för gemensam omröstning, hade frågan såvitt avsåg 1960 års riksdag förfallit.

Av innehållet i de förevarande motionerna må här återges följande.

I de likalydande *motionerna I: 10 och II: 15* har bl. a. framhållits att, frågan om utformning av beskattningsreglerna för realisationsvinst vid försäljningen av egnahem för att underlätta rörligheten på arbetsmarknaden alltjämt har hög angelägenhetsgrad. Behovet av åtgärder i detta syfte är lika stort som tidigare. EFTA:s genomförande kommer med all sannolik-

het att ställa ökade krav på en rörlig arbetsmarknadspolitik. Det bör då vara naturligt att avlägsna de hinder härför, som skapas genom lagar och författningar. Realisationsvinstbeskattningen avser i första hand att träffa spekulationsaffärer. Att denna skatt, som nu hårt drabbar en egnahemsägare som på grund av arbetslöshet flyttar från sin hemort, t. o. m. kan ointetgöra en sådan förflyttning måste anses stridande mot realisationsvinstbeskattningens syfte.

Till stöd för yrkandet i *motionerna I: 78 och II: 93* har erinrats om att reglerna för realisationsvinstbeskattningen försvårar anskaffningen av bostad för egnahemsägare som till följd av arbete på annan ort måste avyttra sin fastighet. Vid restriktiv kreditpolitik föreligger dessutom svårigheter att få ut någon större del av köpeskillingen för den gamla fastigheten i form av kontanter. Frågan om avveckling av realisationsvinstbeskattningen vid egnahemsförsäljning bör snarast tas upp till prövning. Därvid bör övervägas om det som villkor för skattebefrielse bör föreskrivas att vederbörande inom viss tid skall inköpa annan bostad i det försålda egnahemmets ställe. En motsvarighet till en sådan regel finns i de s. k. fartygs- och eldsvådofonderna. Skattebefrielsen bör självfallet gälla även för egnahem som ingår i jordbruksfastighet, då speciella strukturella problem råder inom jordbruksnäringslivet till följd av den pågående rationaliseringen. Vid utredningen bör även prövas huruvida köp av nytt egnahem skall räknas som nytt fång från realisationsvinstbeskattningssynpunkt och om undantag från realisationsvinstskatt skall kunna medges även i fall då köp av annan bostadsfastighet inte sker.

Yrkandet i *motionerna I: 482 och II: 537* motiveras bl. a. med att frågan om beskattningens utformning vid en fortgående penningvärdeförsämring har aktualitet även beträffande andra inkomster än realisationsvinst. Samma invändningar som i fråga om beräkning av realisationsvinst kan anföras mot beräkningen av skattepliktig inkomst av andra förvärvskällor, exempelvis vid upplåtelse av avverkningsrätt, avyttring av virkesförråd och försäljning av varulager och inventarier. Inom förvärvskällan rörelse, där viss tid, längre eller kortare, alltid förflyter mellan förvärv och avyttring av en vara, är det ett genomgående drag att vid penningvärdeförsämring vinst av rent fiktiv karaktär beskattas. Vid upplåtelse som inkluderar goodwill är förhållandet helt likartat med avyttring som föranleder realisationsvinstbeskattning, utom så till vida att någon avgörande tidsgräns ej finnes. Nu berörda fråga torde få ökad aktualitet i och med de friare marknadsförhållanden som nu håller på att växa fram. Den omställning av produktionen som härigenom kan bli nödvändig kommer att öka rörligheten på arbetsmarknaden. Rationalisering och hårdare konkurrens från andra länder kan framtvunga koncentration och andra förändringar inom näringslivet.

Under dessa förhållanden kommer flyttning till andra orter att bli allt vanligare. Det ligger i samhällets intresse att icke försvåra en sådan omställningsprocess genom oriktigt utformade beskattningsregler.

Invändningarna mot en reform, varigenom av inflationen beroende fiktiva vinster skulle undantas från beskattning, har enbart varit av teknisk natur. Det har ansetts ogörligt att finna ett system som är möjligt att tillämpa i praktiken och över hela fältet. Så är också enligt motionärernas mening fallet. Detta bör emellertid inte hindra att delreformer genomförs på områden där detta kan ske utan större tekniska besvärligheter. Ett område där det kan vara lämpligt att börja synes vara realisationsvinstbeskattningen, beträffande vilken ett system med indexberäkning bör prövas.

Utskottet

I de förevarande motionerna har uppmärksammats vissa beskattningsfrågor som har samband med försämring av penningvärdet. Yrkandet i motionerna I: 10 och II: 15 samt motionerna I: 78 och II: 93 går ut på skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om översyn av bestämmelserna rörande beskattning av realisationsvinst för att möjliggöra undantag från sådan beskattning vid försäljning av egnahemsfastighet under särskilda förhållanden. Det i motionerna I: 482 och II: 537 framställda yrkandet har en vidare syftning i det att däri hemställes om utredning angående sådan ändring av skatteförfattningarna att vinst som enbart beror på penningvärdets fall i möjligaste mån kan undantas från beskattning. Av motiveringen för yrkandet framgår att motionärerna anser att delreformer i det angivna syftet bör ske samt att början bör göras med realisationsvinstbeskattningen, därvid ett system med indexberäkning bör prövas.

Vad först beträffar realisationsvinstbeskattningen av egnahemsfastighet leder denna enligt utskottets mening ofta till otillfredsställande resultat. Detta sammanhänger med att vad som beskattas i allmänhet är en genom penningvärdeförsämring uppkommen fiktiv vinst och icke en reell vinst. Det oskäligen i beskattningen framträder särskilt starkt i de fall, då skattskyldig avyttrat sin bostadsfastighet med anledning av att han fått anställning på annan ort, och han för att kunna erhålla lämplig bostad för sig och sin familj på den nya orten är nödsakad att inköpa eller bygga likvärdig fastighet där. Genom beskattningen minskas den skattskyldiges möjligheter att ordna ny bostad och till följd härav även hans intresse av att byta anställning. Utskottet delar således motionärernas uppfattning att de nuvarande beskattningsreglerna på förevarande område är ägnade att försvåra en av olika skäl, bl. a. arbetsmarknadspolitiska, önskvärd omflyttning. Detta anser utskottet vara en inte godtagbar konsekvens av bestämmelserna.

Enligt utskottets mening skulle skattefrihet för realisationsvinst i nu avsedda fall ligga i linje med det av 1959 års riksdag fattade beslutet att vinst vid sådan avyttring av jordbruksfastighet, som utgör led i åtgärder för jordbrukets eller skogsbrukets yttre rationalisering, inte skall betraktas som skattepliktig realisationsvinst. Härtill kommer att, eftersom det i allmänhet inte föreligger något spekulationsmoment i egnahemsägandet, så måste realisationsvinstbeskattning av sådana fastigheter anses stridande mot det grundläggande syftet med denna beskattning.

Av det anförda framgår att utskottet finner de nuvarande bestämmelserna rörande realisationsvinstbeskattning av egnahem otillfredsställande. Hur reglerna lämpligen skall utformas för att den av utskottet åsyftade skattefriheten skall åstadkommas, bör — såsom yrkats i motionerna I: 10 och II: 15 samt motionerna I: 78 och II: 93 — göras till föremål för särskild utredning. Utskottet tillstyrker således yrkandet i berörda motioner.

Utskottets nu gjorda ställningstagande innebär i viss utsträckning även ett tillgodoseende av yrkandet i motionerna I: 482 och II: 537. Sistnämnda motioner är emellertid mer långtgående i det att motionärernas utredningsyrkande syftar till att från beskattning frita all vinst som enbart beror på penningvärdets fall. Frågan om att generellt utforma skattelagstiftningen så att hänsyn tas till förändringar i penningvärdet är enligt utskottets mening komplicerad och bör tas upp i ett större sammanhang. Utskottet anser sig därför i detta sammanhang böra inskränka sig till att tillstyrka utredning av det mer begränsade spörsmålet att befria vissa realisationsvinster från beskattning.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att riksdagen måtte — med bifall till de likalydande motionerna I: 10 av herr Eric Peterson och II: 15 av herr Gustafsson i Skellefteå samt de likalydande motionerna I: 78 av herr Sundin och II: 93 av herr Fälldin ävensom i anledning av de likalydande motionerna I: 482 av herr Ringaby m. fl. och II: 537 av herr Björkman m. fl. — i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande möjligheterna att från beskattning för realisationsvinst undanta vinst vid egnahemsförsäljning; samt

2) att de likalydande motionerna I: 482 av herr Ringaby m. fl. och II: 537 av herr Björkman m. fl. måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anförts och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 7 mars 1961.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson*, Jansson, Spetz, fröken Ranmark*, herrar Söderquist, Oscar Carlsson, Yngve Nilsson och Sundin; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Kollberg*, Nilsson i Svalöv*, Kärrlander*, Vigelsbo, Engkvist, Magnusson i Borås, Asp, Stenberg och Kristenson i Göteborg.

*) Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservation

av herrar *John Ericsson, Einar Eriksson, Jansson*, fröken *Ranmark*, herrar *Oscar Carlsson, Brandt* i Aspabruk, *Kärrlander, Engkvist, Asp* och *Kristenson* i Göteborg, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse.

I de förevarande motionerna har uppmärksammats vissa beskattningsfrågor som har samband med försämring av penningvärdet. Yrkandet i motionerna I: 10 och II: 15 samt motionerna I: 78 och II: 93, som är av i huvudsak samma innebörd, går ut på skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om översyn av bestämmelserna rörande beskattning av realisationsvinst för att möjliggöra undantag från sådan beskattning vid försäljning av egnahemsfastighet under särskilda förhållanden. Det i motionerna I: 482 och II: 537 framställda yrkandet har en vidare syftning i det att däri hemställas om utredning angående sådan ändring av skatteförfattningarna att vinst som enbart beror på penningvärdets fall i möjligaste mån kan undantas från beskattning. Av motiveringen för yrkandet framgår att motionärerna anser att delreformer i det angivna syftet bör ske samt att början bör göras med realisationsvinstbeskattningen, därvid ett system med indexberäkning bör prövas.

Utskottet får till en början erinra om att samma yrkanden motionsvis framställdes vid flera tillfällen under senare år men inte vunnit riksdagens bifall. Motiveringen för avslagsbesluten har därvid bl. a. varit att det visat sig förenat med utomordentliga svårigheter att finna en tillfredsställande lösning av det föreliggande problemet redan då det gällt det begränsade område av beskattningen som realisationsvinstreglerna utgör. Än större svårigheter möter då problemet föres ut på beskattningsområdet i dess helhet. Det har påpekats att i fråga om vissa tillgångar, t. ex. fastigheter och aktier, försämringar i penningvärdet oftast medför en förhöjd köpeskillning, varigenom tillgångarna trots penningvärdeförsämringen bibehåller sina reella värden. Så är emellertid inte fallet beträffande t. ex. in-teckningar och obligationer, vilket innebär att ägaren i realiteten gör en förlust. Om vinst genom

penningvärdeförsämring undantas från beskattning, syntes å andra sidan avdragsrätt kunna ifrågasättas för av samma anledning uppkommen förlust. Gentemot förslaget om viss indexberäkning i fråga om realisationsvinster, vilket likaledes framförts i tidigare motioner, har invänts att förslaget knappast innebär någon generell lösning av frågan och vidare att stora svårigheter föreligger att finna en godtagbar norm, varigenom t. ex. spekulationsaffärer, för vilka beskattning under alla förhållanden synes motiverad, kan avgränsas från andra transaktioner.

I motionerna har anförts att riksdagen tidigare i liknande fråga medgivit frihet från realisationsvinstbeskattning. Därvid har erinrats om 1959 års riksdags beslut att vinst, som uppkommit vid sådan avyttring av jordbruksfastighet eller del därav som utgör led i åtgärder för jordbrukets eller skogsbrukets yttre rationalisering, inte skall anses som skattepliktig realisationsvinst. Enligt utskottets mening kan emellertid inte till stöd för yrkandet om skattefrihet för realisationsvinst vid eignahemsförsäljning åberopas lika starka skäl som de vilka motiverade 1959 års nyssberörda lagstiftning. Denna måste sägas vila på samma grunder som den sedan länge gällande lagstiftningen om skattefrihet för realisationsvinst vid expropriation eller liknande tvångsförsäljning.

Utskottet anser det givetvis angeläget att alla åtgärder, som kan befinnas ändamålsenliga, vidtas från det allmännas sida för att bevara ett stabilt penningvärde. Om försämring av penningvärdet likväl inträffar, bör det inhåggas att den som är ägare av sådana tillgångar, vilka bibehåller sitt realvärde trots penningvärdeförsämringen och som till följd härav kan försälja desamma med en låt vara nominell vinst, befinner sig i ett bättre läge, även om vinsten beskattas, än den som har tillgångar utan värdebeständig placering.

Med det anförda avstyrker utskottet de förevarande motionsyrkandena.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 10 av herr Eric Petersson och II: 15 av herr Gustafsson i Skellefteå,

2) de likalydande motionerna I: 78 av herr Sundin och II: 93 av herr Fälldin, samt

3) de likalydande motionerna I: 482 av herr Ringaby m. fl. och II: 537 av herr Björkman m. fl., måtte av riksdagen lämnas utan åtgärd.